

Neobisidae család (Pseudoscorpiones) fajainak előfordulásai Borsod-Abaúj-Zemplén megyében

KÁRPÁTHEGYI PÉTER

ABSTRACT: (Species of family Neobisidae from county Borsod-Abaúj-Zemplén (NE Hungary)) – Three Neobisium and one Microbisium species were collected in the area of county Borsod-Abaúj-Zemplén.

Bevezetés

Hazánk álskorpió faunájáról alig rendelkezünk adatokkal. Mióta TÖMÖSVÁRY (1882) az első álskorpiókkal foglalkozó munkáját közzé tette, alig jelentek meg adatok erről a csoportról. A magyarországi nemzeti parkok és természetvédelmi területek feltárása során, három faunisztikai munka született. SZENT-IVÁNY (1941) számos adatot közölt az egykori Magyarország területéről. Adatokkal rendelkezünk a Hortobágyi Nemzeti Park (MAHNERT, 1983), a Bátorliget Természetvédelmi Terület (MAHNERT, 1990) és a Fertő-Hanság Nemzeti Park (MURÁNYI & KONTSCHÁN 2002) területéről, illetve KÁRPÁTHEGYI & KONTSCHÁN (2005) beszámol egy faunára új faj első előfordulásáról.

Anyag és módszer

Az álskorpiókat a vizsgált területről változatos módszerekkel az alábbi gyűjtők gyűjtötték: Hegyessy Gábor (HG), Kárpáthegyi Péter (KP), Lengyel Gábor Dániel (LGD), Mahunka Sándor (MS), Sziráki György (SzGy), egyelűes, talajscapdás és futtatásos módszerekkel. Borsod-Abaúj-Zemplén megye területéről, a következő tájegységekről származnak az adatok: Aggteleki-karszt, Borsodi-medence, Zempléni-hegység, Hernád-völgye. A gyűjtött anyagot az Eötvös Lóránd Tudomány Egyetem Állatrendszertani és Ökológiai tanszékén helyeztük el 75%-os alkoholban. Az egyedek meghatározásához SZALAI (1968), BEIER (1963) és LEGS & JONES (1988) munkáit használtuk.

A megtalált fajok listája

Neobisium erythroductylum (L. Koch, 1873) – **Ismert hazai adatai:** Kőszeg (SZENT-IVÁNY, 1941), Kőszeg, Magyaregregy, Vádé, Mocsolás, Pécs, Békásmegyér, Sárospatak, Sátoraljaújhely, Tokaj, Letkés, Baán környéke és a Vértes-hegység. (SZALAY 1968), Bátorligeti TT (MAHNERT 1990). **Új adatok:** Szuha-fő, Szuha-völgy, 2003.06.17., leg. HG; 2003.07.27., leg. HG; Szuha-fő, Korlát-patak, 2003.06.17., leg. HG; Regéc, Torintás, 2004.07.10., leg. KP; Regéc, Bálint-hegy, 2004.06.25., leg. HG; Alsószolca, Kemelyi-erdő, 2002.05.22., leg. HG; 2002.06.20., leg. HG; 2002.07.29., leg. HG; 2002.08.23., leg. HG; Füzérkajata, Nagy-Büdös-Tő, 2000.05.01., leg. HG; Sajólad, Ládi-erdő, 2001.07.18., leg. HG; 2001.08.15., leg. HG; Szendrő, Büdöskútpuszta, 2001.06.06., leg. HG; Szendrő, Hajnácsó, 2001.07.25., leg. HG; Telkibánya, Kecse-hát, 2002.06.25. leg., HG; Alsószuha, Hideg-kút-völgy, 2003.05.20., leg. HG; Telkibánya, Mátyás Király-kútja, 2000.05.31., leg. HG; Füzér Drahos 2002.06.24., leg. HG; Füzér, Bodó-rét, 2002.06.25., leg. HG; Rostalló, Ördög-völgy, 2003.05.15., leg. KP; Dubicsány, Vaskapu-tető, 2004.08.03., leg. HG; Abaújszántó, Kassi-szőlő, 1999.09.30., leg. HG; 2002.07.14., leg. HG; Hernádbüd, Gaz, 2003.06.25., leg. HG; Sátoraljaújhely, Lóter, 2002.03.04., leg. HG.

Neobisium fuscimanum (C. L. Koch, 1843) – **Ismert hazai adatai:** Rostalló (KÁRPÁTHEGYI & KONTSCHÁN 2005). **Új adatok:** Mogyoróska, Farkas-rét, 2004.07.11., leg. LGD; Mogyoróska, Regéci vár, 2004.07.10., leg. KP; Regéc, Csapotai oldalág, 2003.10.20., leg. HG; Torintás, 2004.07.10., leg. KP; Telkibánya, Mátyás Király-kútja, 2000.05.31., leg. HG; 2000.07.14., leg. HG; Háromhuta, Flórika-forrás, 2002.06.05., leg. HG; Huta-völgyi-kút, 2002.06.05., leg. HG; Márika-forrás, 2002.07.11., leg. HG.

Neobisium carcinoides (Herman, 1804) – **Ismert adatok:** Hortobágyi Nemzeti Park (MAHNERT, 1983), Fertő-Hanság Nemzeti Park (MURÁNYI & KONTSCHÁN 2002). **Új adatok:** Kishuta, Komlóska-völgy, 2003.10.19., leg. HG; Rostalló, Kemence-patak-völgy, 2003.05.25., leg. KP; Kőkapu, égerlevél, 2003.05.25., leg. KP; Arka, Boldogkőváraljai-púp, 2000.08.15., leg. HG; Baskó, Tekeres-patak, 2004.06.15., leg. HG; Szögliget, Forrás környéke, 1989.08.23., leg. SzGy.

Microbisium dumicola (C. L. Koch, 1835) – **Ismert adatok:** Magyarország (SZALAY 1968). **Új adatok:** Sátoraljaújrhely, Kecse-hát, 2001.10.04., leg. HG; Felsőregmec, Mátyásháza, 2002.09.10., leg. HG.

Értékelés

Négy a Neobisidae családba tartozó álskorpió fajt találunk Borsod-Abaúj-Zemplén megye területén. Hazánkból 8 fajt mutattak eddig ki ebből a családból, amelynek a fele előfordul a vizsgált területünkön is. Hortobágyi-Nemzeti Park területéről (MAHNERT 1983) 2 fajt, Bátorligeti TT területéről (MAHNERT 1990) három fajt, míg a Fertő-Hanság Nemzeti Park területéről (Murányi & KONTSCHÁN 2002) 1 fajt mutattak ki. Feltételezzük, hogy a további vizsgálatok során, még újabb – elsődlegesen a kárpáti kapcsolatra utaló – fajok elő fognak kerülni.

Köszönetnyilvánítás: Köszönettel tartozunk Hegyessy Gábornak, Lengyel Gábor Dánielnek, Mahunka Sándornak, Sziráki Györgynek az állatok gyűjtéséért, Kontschán Jenőnek a szakmai útmutatásért.

Irodalom

- BEIER, M. (1963): Ordnung Pseudoscorpionidae (Afterscorpione). In: J. d'Aguilar, M. Beier, H. Franz & F. Raw (eds.): Bestimmungsbücher zur Bodenfauna Europas. Lieferung 1. Akademie-Verlag, Berlin, pp. 313.
- KÁRPÁTHEGYI, P. & J. KONTSCHÁN (2005): First record the *Neobisium fuscimanum* (C.L. Koch, 1843) in Hungary. *Folia Entomologica Hungarica* (in press)
- LEGG, G. & R. E. JONES (1988): Pseudoscorpions. In: D. M. Kermack & R. S. K. Barnes (eds): Synopses of the British Fauna (New Series). Linnaean Society of London, No. 40. pp.159.
- MAHNERT, V. (1983): Pseudoscorpiones of the Hortobágy National Park (Arachnida). in MAHUNKA, S. (ed.): The fauna of Hortobágy National Park 2. Akadémiai Kiadó, Budapest, 361–363.
- MAHNERT, V. (1990): Pseudoscorpiones of the Bátorliget Nature Reserve (NE Hungary). in MAHUNKA, S. (ed.): The Bátorliget Nature Reserves-after forty years 2. Hungarian Natural History Museum, Budapest, 683–684.
- MURÁNYI, D. & J. KONTSCHÁN (2002): Pseudoscorpions from the Fertő-Hanság National Park. in MAHUNKA, S. (ed.): The fauna of Fertő-Hanság National Park 1. Hungarian Natural History Museum, Budapest, 191–193.
- SZALAY, L. (1968): Pókszabásúak I. Magyarország Állatvilága (Fauna Hungariae) LXXXIX., 18. Akadémiai Kiadó Budapest pp. 122.
- SZENT-IVÁNY, J. (1941): Neue Angaben zur Verbreitung der Pseudoscorpione im Karpatenbecken. *Fragmenta Faunistica Hungarica* 4(1–4): 85–90.
- TÖMÖSVÁRY, Ö. (1982): Pseudoscorpiones Faunae Hungaricae. *Mathematikai és Természettudományi Közlemények* 18: 135–256.

KÁRPÁTHEGYI Péter
H-2471 BARACSKA
Templom u. 20/d.
karpathegyi@gmail.com